

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

61. An Clericus sodomiticum crimen admittens seme, vel bis, aut ter
incurrat in pœnas supra dictæ Bullæ? Et an sit denuncianda mulier, quæ
semel maleficium fecit, aut superstitionem, nisi saperet ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

§. 1. R Espondeo negatiue, & ita in terminis do-
cuit Bellochius in praxi de cas. ref. p. 2. q. 1.
n. 210. Azor. p. 3. lib. 3. c. 19. q. 4. Salzedo in add. ad
praxi crim. Diaz. c. 88. Iac. de Graff. in dec. p. 1. lib. 2.
c. 90. n. 11. Rodriq. in sum. p. 1. c. 208. Floron. de cas.
ref. part. 2. cas. 7. n. 8. & 9. Sayr. de cons. lib. 6. cap. 1. 2.
n. 23. Campanile in direct. iur. Canon. rubr. 1. c. 2. 2. n. 14.
Ledef. in sum. tom. 2. tract. 27. c. 15. concl. 4. Zanard.
in Theol. part. 2. prac. 6. c. 9. Chapeauilla de cas. ref.
c. 15. q. 3. p. 2. Finellius de cas. ref. cas. 9. n. 6. Coriol.
de cas. referu. p. 2. cas. 9. n. 26. in fin. Filiuc. to. 1. n. 17.
c. 7. n. 127. Aloyf. Ricc. in praxi, tom. 3. resol. 6. 2. n. 2.
& p. 1. ref. 9. 2. n. 2. Prosper. de August. in add. ad sum.
Quaranta, vers. Sodomia. Suar. de cens. disp. 3. 1. sect. 4.
n. 21. Et ratio est, quia quando lex prohibet aliquod
delictum, intelligit de delicto consummato; sed
quando semen intra vas non immititur, non dicitur
sodomia consummata. Ergo, &c. Maior patet ex au-
thoritate c. hac autem dist. 5. de pen. & ex l. 1. §. hac
verba, ff. quod quisque iuris. Minor probatur ex com-
muni DD. sententia, qui asserunt non esse perfecte
sodomiam, quando masculus habet rem cum mascu-
lo, si non emittat semen intra vas. Vide Regin. to. 2.
lib. 2. c. 3. sect. 1. o. n. 49. Sanch. de mar. tom. 3. lib. 10.
disp. n. 13. & alios.

2. Hinc recte deducitur ad incurrendum casum re-
feruatum sodomie, necessarium esse, vt semen intra
vas effundatur, sin aliter, non erit proprie sodomia,
& per consequens, nec casus referuatus. Ita Bonac.
de matrim. quest. 4. punct. 11. n. 2. Finellius de cas. refer.
cas. 9. num. 6. Chapeauilla cap. 25. quest. 2. Graffius
tom. 1. lib. 5. conf. 3. num. 20. de adulter. Homobon.
de cas. ref. part. 2. cap. 4. sect. 5. & in exam. Eccles.
part. 1. tract. 7. cap. 38. quest. 114. vbi asserit,
tunc sodomiam esse casum Episcopo referuatum,
quando delictum est consummatum, & perfectum,
quod accidit, quando seminatio facta est in vase ob-
sceno; vel etiam, ex multorum sententia, si mem-
brum ex partibus pudendis extrahatur, & extra vas
semen effundatur. Quae quidem vltima verba sunt
valde adnotanda, licet aliqui contrarium sentiant;
nam in tali casu sodomia non est consummata, sed
attemptata. Ergo non est casus referuatus; sicut etiam
non erit casus referuatus, si membrum intra vas po-
natur per multum spatium temporis, incipiendo, &
prosequendo actum sodomiticum, sed semen non
effundatur. Vide Molfes. in sum. tom. 1. tract. 7.
c. 20. cas. 9. num. 109.

RESOL. LX.

An in penas dictae Bullae incidant Clerici tam agentes
vniuersi sodomiticum, quam patientes.
Et an casus referuati sodomie extendantur solum ad
agentem, & non ad patientem? Ex part. 2. tract. 17.
& Milc. 3. Ref. 64.

§. 1. A ffirmatiuam sententiam amplexus est A-
loyf. Riccius in praxi tom. 3. resol. 57. n. 7.
Floronius in tract. de cas. ref. p. 2. cas. 7. §. 1. n. 6. & Co-
riolan. tract. de cas. ref. part. 2. cas. 9. §. 10. n. 130. quia
tam Clericus agens, quam patientis dicitur sodomiam
perpetrare: vnde iura, penas infligunt contra sodomi-
tas, loquuntur, tam in agente, quam in patiente, vt
constat ex autoritate l. cum vir. C. de adult. §. 1. in
auth. non luxuriantur contra naturam; & recte qui-
dem, nam in correlatiuis dispositum in vno censetur
etiam dispositum in alio ex illis. & ita Bonac. tract. de
matrim. q. 4. punct. 11. n. 2. Finellius tract. de cas. referu.
cas. 9. n. 5. & alij, putant in casum referuatum sodo-
mie, incurtere tam agentem, quam patientem.

Tom. I.

2. Sed in contrarium posset aliquis dicere, patien-
tes non posse proprie dici sodomitas, sed molles, iux-
ta illud D. Pauli 1. Cor. 6. neque adulteri, neque molles,
neque masculorum concubitores regnum Dei posside-
bunt. Vbi glossa sic exponit, quam sequitur D. Thom.
in 1. 2. q. 1. §. 8. art. 1. ad 1. & Caiet. in sum. ver. mollit-
ies. in fin. vbi asserit, quod molles dupliciter dicuntur,
vel quia patientes sunt cum aliis, vel quia peragunt in
se pollutionem voluntariam. Deinde tum ex diuersita-
te vocabuli, tum ex diuersitate pena, tum ex graui-
tate secleris adest magna differentia inter agentem, &
patientem; nam maius est peccatum agentis, quam
patientis, vt notauit D. Antonin. in sum. part. 3. tit.
17. cap. 17. §. 4. & in foro contentioso, maior pena
imponitur agenti, quam patienti. Vnde Iac. de Graff.
in praxi. cas. ref. lib. 1. cap. 11. num. 7. §. 26. putant,
quod referuatio casus sodomie extendatur solum ad
agentem, & non ad patientem. An vero haec opinio
sit probabilis, iudicent viri docti.

Sup. hoc inf.
in Ref. 65. §.
Quero sc-
cundo, & in
aliis eius
annot.

RESOL. LXI.

An Clericus sodomiticum crimen admittens semel, vel
bis, aut ter incurrat penas supradictae Bullae?
Et an sit denuntianda mulier, quae semel maleficium fe-
cit, aut superstitionem, nisi sapesit haeresim? Ex
part. 2. tractat. 17. & Milc. 3. Ref. 65.

§. 1. A ffirmatiuam sententiam tenuit Azeued.
lib. 8. recop. leg. 1. tit. 2. l. n. 12. & 23. Io. de
Vela de penis delict. c. 35. Ceuallos in tract. de cog-
nitione per viam violentiam, p. 2. q. 87. n. 4. Ignatius de
Salzedo in add. ad praxi. crim. Bernardi Diaz. c. 8.
lit. C. & post illum nouissime Flauius Cherubinus in
compend. Bullarij, const. 7. 2. Pij V. schol. 2. Ex Theo-
logis Aldrete in discipl. relig. lib. 2. c. 15. §. 5. n. 8. &
hanc sententiam probabilem vocat Ledef. in sum. p. 2.
tract. 27. c. 17. n. 15. concl. 4. Ratio est, quia si in laicis
huius criminis frequentia minimè desideretur, quare
in clericis idem non erit iudicandum?

2. Deinde, licet Pontifex in hac Bulla vtatur hoc
verbo excentes, tamen Pontifices in Canonici de-
cretis, tam rigidam, & exactam verborum proprie-
tatem obseruare non solent, & Pius V. in Extrauag.
confirmat aliam editam anno 1. sui Pontificatus, in
qua non verbo excentes, sed perperantes vsus est.
Ergo, &c.

3. Sed nimis rigida sunt haec; ideo negantem sen-
tentiam docent communiter DD. Hi sunt Medius in
tract. de sacris Ordinibus, cap. 22. num. 9. Belloch. in
praxi de cas. ref. p. 2. q. 1. n. 217. Homob. de cas. ref. p. 2.
c. 4. sect. 5. cas. 9. Graffius in dec. p. 1. lib. 2. c. 90. n. 12.
Rodriq. in sum. p. 1. cap. 208. n. 2. Floronius de cas. ref.
p. 2. cas. 7. §. 1. n. 9. Sayr. de cens. lib. 7. cap. 12. num. 23.
Campanile in direct. iur. Canon. rubr. 1. c. 2. 2. num. 11.
Zanard. in direct. Theol. p. 2. praep. 9. c. 9. Finell. de
cas. referu. cas. 9. n. 6. Azor. p. 3. lib. 3. c. 19. n. 2. Nauar.
in man. c. 27. n. 25. c. Auila de censur. p. 7. disp. 4. concl.
7. Coriolan. de cas. ref. p. 2. cas. 9. n. 25. Filiuc. tom. 1.
tract. 17. c. 7. n. 127. Aloyf. Ricc. in praxi tom. 3. re-
sol. 58. num. 1. & p. 1. resol. 302. num. 3. Suar. de cens.
disp. 3. 1. Genuensis in praxi Archiep. c. 97. n. 1. Prop.
de August. in add. ad summam, Quaranta, vers. Sodo-
mia, l. 4. & alij qui aduersus Salzedum, vbi sup. &
alios citatos ab Aldrete, de discipl. Relig. lib. 2. cap. 15.
§. 5. n. 26. vsque ad 34. & Portel. in dub. Regul. ver.
Pena, n. 6. asserunt non sufficere vnicum lapsum, vel
si bis, aut ter tale crimen commiserit; nam Bulla
Sum. Pontif. infligit has penas in clericis excen-
tes sodomiam: at in iure intelliguntur hi, qui aliquid
faciunt frequenti vsu, & continuato, sicut non
C c dicitur

TON
POLA
10 II
III

dicitur artifex, seu mercator, qui semel, aut iterum id exercet: sed qui toties exercet, ut opinione vulgi habeatur pro tali. Et hanc opinionem insinuat etiam Henricus in *sum. lib. 14. c. 5. num. 1. in glossa F.* Vide etiam Panorm. in *cap. 1. num. 24. de iuric. & copiosè Floron. de cas. referu. ubi sup. p. 2. cas. 2. n. 1. & seq.* Hinc Genuensis in *praxi Archiepisc. c. 18. num. 15.* docet, non esse denuntiandam mulierem, quæ semel maleficium fecit, aut superstitionem, nisi sciret hæreticam manifestè, & simplicitas, aut alia iusta causa non excusaret.

RESOL. LXII.

An Clericus incurrat penas dictæ Bullæ, si vitium bestialitatis commiserit?

Et pro praxi huius questionis aliqui alij diuersi casus explanantur, & tandem deducitur legem pœnalem non esse extendendam de casu ad casum, ex identitate rationis, & casibus referuati, utpote pœnalibus strictam debere fieri interpretationem. Ex part. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 66.

§. 1. Neurrere putauit Aloysius Ricc. in *praxi tom. 3. ref. 59.* Campanile in *diuer. iur. Can. rab. 1. c. 22. n. 18.* Roland. a Valle *vol. 1. conf. 7. n. 1.* Ledesma in *sum. tom. 2. tr. 27. c. 11. concl. 4.* Vega in *sum. tom. 2. cap. 102. cas. 2.* Homob. in *exam. Eccl. p. 2. tract. 11. c. 12. n. 26.* Narbon. in *3. pr. re. opil. lib. 4. tit. 1. leg. 20. el. 8. n. 13.* Rodriq. in *sum. tom. 1. cap. 208. n. 2.* & Prosper de August. in *add. ad summa. in Quaranta, vers. Sodomia, & nouissimè Belloch. de cas. referu. p. 2. q. 2. n. 39.* Et ratio est, quia lex pœnalis extenditur de casu ad casum, quando militat eadem ratio, ut notat gl. in *cap. 1. de temp. ord. vet. Italia.* quam Glossam singularem vocauit Abbas in *c. nihil, de electione, & in c. finali, de rescript. & alij.*

2. At his non obstantibus, puto clericum vitium bestialitatis exercentem non incurrare in penas huius Bullæ; & ita tenet Barbola in *sum. collect. tom. 2. lib. 5. tit. 3. c. 4. n. 11.* Garfias de *benefic. tom. 2. p. 11. c. 10. §. 2. n. 205.* Bañez in *2. 2. q. 64. art. 8.* Et ratio est; nam bestialitas non est propriè sodomia, contra quam edita fuit hæc Bulla; & lex pœnalis non est extendenda ad casum non expressum, etiam si in illo eadem inueniatur ratio, maxime in foro conscientie, ut probat P. Miranda in *man. Pralat. tract. de monialibus, q. 2. art. 10. conclus. 1.* Sanch. de *matrim. tom. 3. lib. 10. disp. 4. n. 3.* Henricus in *sum. lib. 7. c. 30. n. 4. in gl. littera C.* Garfias ubi sup. n. 236. Castrus de *leg. lib. 6. c. 3. n. 5 & c. 4. n. 1.* & alij.

3. Probatur hæc opinio exemplis. Nam in *Clem. unica de consang. & affin.* excommunicantur Moniales professe, cuiusque nubentes, & accipientes illas in uxores, & excommunicantur etiam professi inuenti matrimonium. Et tamen, ut notat Cardin. Ancharanus, & Bonifacius hic, D. Antoninus p. 3. tit. 24. art. 34. Caiet. in *sum. ver. excommunic. cap. 47.* cum Sanch. de *matr. tom. 2. lib. 7. disp. 48. n. 2.* si aliqua femina secularis iniret matrimonium cum professo, non incidere in dictam excommunicationem, sicut incidere in dictam excommunicationem vir inuendo matrimonium cum Moniali. Et tamen militat eadem ratio. Sed quia textus loquitur de masculis nubentibus cum Monialibus, & non de feminis nubentibus cum professis, licet, ut dixi, in vtrique militet eadem ratio, tamen mulieres nubentes cum professis non incurrerent in excommunicationem, quia lex pœnalis restringenda est, & non amplianda, etiam ex identitate rationis.

4. Secundò, in Concil. Trident. *sess. 25. de regul.*

cap. 8. excommunicantur omnes, qui cogunt mulierem ad ingrediendum Monasterium: & Sanch. in *sum. tom. 1. lib. 4. cap. 4. num. 3.* cum Suarez, & Bañez asserunt sub nomine mulierum non esse includendos viros. Et tamen et si Concilium de solis cogentibus feminas loquatur, eius ratio finalis, quæ est libertati ingressus consulere, æquè procedit in vtris coactis.

5. Tertio, Religiosus administrans sacramentum Pœnitentiæ, vel Baptismi, sine licentia Parochi, non incurrit penas *Clem. 1. de privileg.* quia dicta Clementina loquitur solum de sacramentis Eucharistiæ, Matrimonij, & Extremæ-Vnctionis. Et tamen in alijs sacramentis Pœnitentiæ, & Baptismi eadem militat ratio. Ita Glossa, & Abbas *ibidem.* quibus adde Capel. Tholof. *dec. 121.*

6. Quarto, Glossa in *Clem. 1. de decimis*, ubi asserit constitutionem illam, qua punitur Religiosus fraudans decimas Ecclesiæ, non extendi ad Clericos seculares eadem facientes.

7. Quintò, etiam Glossa *ver. suspensi, in c. finali de offic. deleg. lib. 6.* restringit penam dicti capituli ad solos conferuatores, de quibus loquitur, dicens aliter esse in Delegato similia faciente.

8. Sextò, eadem Glossa *ver. moderatas, in fine, in cap. statutum, §. in super, de refer. pœnam d. c. loquentis de legato Papæ, non audeat extendere ad delegatos ordinarij, eundem excessum, circa expensas facientes.*

9. Septimò, Greg. XIII. excommunicauit ingrediendes Monasteria Monialium prætextu licentiarum: & tamen in hanc excommunicationem non incurrunt illi, qui dicta Monasteria, sine prætextu licentiarum ingrediuntur, ut infra, Deo dante, videbimus: & docet Suarez de *cons. disp. 2.2. sect. 6. n. 11.*

10. Ex his omnibus apparet, legem pœnalem non esse extendendam de casu ad casum ex identitate rationis: vnde, ut supra diximus, Clericus committens vitium bestialitatis non incurrit in penas huius constit. Pij V. quia est edita contra Clericos exercentes sodomiam. Vnde apparet me rectè olim consuluisse in casibus referuatis, utpote pœnalibus, strictam debere fieri interpretationem. Et ita tradiderunt et nostris P. Naldus in *sum. cas. n. 3.* Chapeauilla de *cas. refer. c. 6. quest. 1.* Coriolan. etiam de *cas. refer. p. 1. sect. 1. c. 5. n. 4.* Homobon. p. 1. de *cas. refer. c. 2. Bonac. de matr. disp. 4. punct. 11. num. 5.* de *Sacram. disp. 5. q. 7. punct. 5. §. 3. n. 1.* Reginald. in *praxi tom. 1. c. 12. sect. 1. n. 127.* & alij, aduersus Floronum tract. de *casib. refer. p. 1. c. 1. n. 30.* & 40. Finell. de *cas. referu. cap. 5. n. 3.* & *cas. 4. n. 25.* Graffium in *pract. lib. 1. c. 4. reg. 4. n. 25.* & alios contrarium sentientes. Sed tu tene primam sententiam.

RESOLVTIO LXIII.

Virum ad incurrendas penas supradictæ Bullæ exigatur sententia Iudicis, ita vt ante illam Clerici dictas penas non incurrant in conscientia?

Et ex doctrina huius questionis deducuntur alij septem casus in §. ultimo huius Resolutionis, & alij quam plurimi deduci possunt, in quibus non incurrunt in penas à lege Civilis vel Ecclesiastica impositas ante Iudicis sententiam. Ex p. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 67.

§. 1. **D**ubius in hac re manet Nauarr. in *Man. cap. 27. num. 250.* & potius videtur inclinare, quòd dictæ pœne incurrantur in foro conscientie. Ratio est, quia Pontifex in textu Bullæ dicit, *Primum;* quod verbum, cum sit præsentis temporis, continet sententiam latam.

2. Sed hæc sententia admodum dura, & rigorosa est;

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. Ref. 79. & in alijs eius annot. primæ.